

Małoszyce

Przez tą miejscowość przechodzi czerwony szlak rowerowy z i do Opatowa długości 28 km, m.in. przez Obręczną, Ruszków, Zochcin, oraz zielony szlak rowerowy im. Witolda Gombrowicza, który stanowi pętlę o długości 162 km. Na szlaku znalazło się wiele miejsc i miejscowości województwa świętokrzyskiego związanych z życiem i dziejami rodziny znanego polskiego pisarza, w tym: Małoszyce, Bodzechów, Denków, Ostrowiec Św., Doły Biskupie, Brody, Sarnówek, Bałtów, Tarłów, Czyżów Szlachecki, Wojciechowice, Ćmielów, Grocholice, Małoszyce, a także rowerowy szlak architektury obronnej z Końskich do Kielc o długości 500 km, który w całości przebiega w obrębie województwa świętokrzyskiego. W tej miejscowości kończy się także szlak turystyczny „śladami Witolda Gombrowicza”, który zaczyna się w Jacentowie od skrzyżowania z drogą krajową nr 9 przez Obręczną, Wszechświęte i Grocholice o długości 8 km, w całości ten szlak przebiega w obrębie gminy Sadowie.

Małoszyce dawniej nazywały się Malocha i należały do Podlódowskich, w 1553 roku do Marcina Chocimowskiego. W 1633 roku Zygmunt Brzeziński, mąż Katarzyny z Chocimowskich sprzedał Małoszyce Michałowi Cettnerowi. Właścicielami Małoszyc byli także Rychłowscy i Marcin Podlódowski. W 1677 roku Kobyłecki Franciszek odstąpił Małoszyce Krzysztofowi Ścibor Marchockiemu, który w zamian zobowiązał się wypłacać 2000 złotych polskich Kollegiacie Opatowskiej, 700 złotych Kościołowi w Grocholicach, 200 złotych Kościołowi ćmielowskiemu, 500 ołtarzowi Św. Marii Magdaleny u Dominikanów sandomierskich, 200 Kościołowi w Siennie, które to kwoty w 1827 roku Marchocki wpłacił i uregulował swoje zobowiązanie. Syn Krzysztofa Marchockiego – Franciszek, brat Jana, w 1701 roku wydzierżawił Małoszyce Stefanowi Reklewskiemu, który był ojcem Jakuba i Krzysztofa Reklewskich. (Z tej rodziny pochodził Wincenty Reklewski, urodzony w 1785 roku w Boleszynie koło Waśniowa i Chmielowa. Był on poetą i żołnierzem, zmarł w 1812 roku w Moskwie.) W roku 1776

Małoszyce kupił Ignacy Dowbor, po nim wieś tę dziedziczyli ks. Sanguszkowie, hr. Małachowscy.

Z XIX-wiecznych źródeł wynika, że wieś Małoszyce, leżąca nad rzeką Obręczanką w powiecie opatowskim, w gminie Sadowie w roku 1827 miała 14 domów i 58 mieszkańców, a w 1885 roku w Małoszycach stało 11 domów, a liczba ludności wynosiła 130 osób. Było tu 600 mórg ziemi dworskiej (1 morga, dawna jednostka miary odpowiadająca ok. 0,55 ha) i 85 mórg włościańskiej, czyli chłopskiej. Był także folwark z osadami, młyn „Kornobłot”. Rozległość tego obszaru to aż 561 mórg, z czego grunta orne i ogrody liczyły 420 mórg, łąk było 55 mórg, pastwisk 39 mórg, lasu 28 mórg, nieużytków i placów niezabudowanych 19 mórg. Stały tu 3 budynki murowane i 15 domów z drzewa, zapewne folwarcznych. Według danych z 2004 roku Małoszyce liczyły 77 mieszkańców, zaś ogólna powierzchnia użytków rolnych wynosi 325 hektarów, działa tu 20 gospodarstw rolnych.

W 1907 roku Małoszyce należały do Jana Gombrowicza, dyrektora Zakładów Żelaznych „Bodzechów” w Bodzechowie. Jan Gombrowicz był żonaty z Antoniną z Kotkowskich z Bodzechowa. Z ich związku przyszło na świat w Małoszycach ich czworo dzieci: Jerzy, Janusz, Rena i Witold.

Najmłodszy syn Jana i Antoniny – Witold Gombrowicz urodził się w Małoszycach 4 sierpnia 1904 roku i tu spędził swoje młode lata. O jego życiu w Małoszycach możemy dowiedzieć się więcej w artykule „Ślady Gombrowicza w Małoszycach”. Należy przy tym nadmienić, iż Witold Gombrowicz był znanym powieściopisarzem, nowelistą, dramaturgiem i eseistą, który od 1939 do 1963 roku przebywał w Argentynie, a od 1964 roku we Francji, gdzie zmarł w 1969 roku.

W Małoszycach Witold wraz z rodziną przebywał na stałe do 1915 roku. Po czym Gombrowiczowie przeprowadzili się do Warszawy, a do Małoszyc jeździli tylko na wakacje. Choć były to krótkie pobyty, to jednak sam Witold Gombrowicz zdołał zgromadzić pokaźny bagaż materiału literackiego wykorzystanego w późniejszej twórczości (odnośnik – „Ślady Gombrowicza w Małoszycach”). Dwór natomiast kupili gospodarze z Krzczonowic,

którzy go rozebrali i postawili dzieciom szkołę (budynek spłonął podczas wojny). Przy tym z dawnego budynku gospodarczego majątku Gombrowiczów wzniesiono szkołę w Grocholicach. Ziemię w Małoszycach w 1938 roku nabyli okoliczni gospodarze. I tym prozaicznym epizodem skończył się kontakt Gombrowiczów z Małoszycami.

Pozostałością majątku Gombrowiczów w Małoszycach są dwa kamienne słupy z piaskowca przy figurce, stanowiące niegdyś ogrodzenie dworu. W tle kilka okazałych drzew istniejących w parku. Za nimi staw, po którym dworskie dzieciaki pływały łódką. Dziś już mniejszy i pozbawiony wysepki na środku.

Znakiem i pamiątką związków Witolda Gombrowicza z Małoszycami, poza literackimi śladami jego rodzinnych stron w jego książkach, jest pomnik, który znajduje się w sąsiedztwie dawnego majątku Gombrowiczów w tej miejscowości.

Pomnik pisarza jest umiejscowiony w tzw. „Zakątku Gombrowicza”. Powstał on z dotacji w ramach programu „Bursztynowy Szlak Greenways”. Tytuł projektu, autorstwa Gminnego Ośrodka Kultury w Sadowiu, brzmi – „W Małoszycach urodzony”. Celem tego projektu było zachowanie dziedzictwa narodowego związanego z osobą Witolda Gombrowicza, poprzez utworzenie miejsca pamięci urodzenia pisarza, zagospodarowanie terenu zielonego pod kątem wypoczynku dla turystów, promocję Małoszyc jako elementu szlaków „Bursztynowego” i „Śladami Witolda Gombrowicza”. W ramach projektu wykonano tablice z informacją o miejscu pamięci Witolda Gombrowicza, stoliki i ławeczki w otoczeniu zieleni znajdujące się w pobliżu dające możliwość wytchnienia i relaksu wędrującym po szlakach, kosze na śmieci zapewniające czystość i estetykę, chodnik z kostki kamiennej – dojście od drogi do pomnika i ogrodzenie drewniane otaczające część terenu oraz ogrodzenie z krzewów ozdobnych.